

N:o 24.

Ank. till Riksd. kansli den 2 april 1903, kl. 2 e. m.

Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 11, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Konungen angående ändring i instruktionen för medicinalstyrelsen.

Till utskottets behandling har hänvisats en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 135, hvari herr *H. Hedlund* föreslår, »att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t tacktes utfärda ny instruktion i afseende å kungl. medicinalstyrelsens förfarande vid afgifvande af förord till erhållande af apoteksprivilegium, hvilken lägger en mera objektiv grund för dessa förord, än nu gällande bestämmelser härom och tillvägagående äro ägnade att åstadkomma».

I denna motions syfte har herr *C. Vahlquist* instämt.

Såsom skäl för sin framställning anför motionären hufvudsakligen, att inom den obefordrade apotekarekåren förnummes talrika uttryck af missnöje med den nuvarande anordningen för apotekares befordran, till följd af att denna anordning lämnade rum för rätt mycket godtycke. Närmare bestämmelser om, huru vid ansökningar till apotek de sökandes förtjänster skulle beräknas, syntes erforderliga, och tillvägagäendet att i dylika ärenden inhämta yttranden af apotekaresocietetens direktion vore icke lämpligt, då denna direktions medlemmar ingalunda alltid befunne sig i det läge att kunna afgifva ett »opersonligt, opartiskt och rättvist omdöme». I själfva verket utgjorde också examensbetyg, tjänstgöringstid och öfriga meriter en fullt tillräcklig och tillika objektiv befordringsgrund för dem, som sökte apoteks-

privilegier, hvarvid en väl vitsordad, långvarig tjänstgöringstid borde i främsta rummet komma i beräkning samt därefter vackra betyg i apotekare-examen, extra meriter m. m. Om med hänsyn till de säregna förhållanden, som utmärkte apotekareyrket, det vore skäl i att vid befordringar apotekare-kåren gäfvos tillfälle att yttra sig, så borde detta i allt fall ej endast med-gifvas den ena parten, utan också den andra, hvilket lämpligast kunde ske genom en kommission, till hälften bestående af apoteks innehafvare, utsedda af apotekaresocietetens, och till hälften af obefordrade, valda af de obefor-drade farmaceuterna, vare sig direkt eller genom ombud eller genom någon dess förening.

Uti förevarande motion ifrågasättes alltså, att en förändring måtte vid-tagas i det sätt, hvarpå de personella apoteksprivilegierna hitintills brukat utdelas. Utom beträffande de s. k. säljbara apoteksprivilegierna, om hvilka här icke är fråga, förfares nämligen vid tillsättande af apotek så, att medi-cinalstyrelsen kungör det lediga privilegiet till ansökan, hvarefter hugade sökande till nämnda styrelse inlämna sina ansökningar jämte de betyg och handlingar, som styrka vederbörandes kompetens och tjänstgöringstid å apotek samt öfriga meriter. Medicinalstyrelsen anmodar därefter apotekare-societetens direktion att bland de sökande nämna tre i den ordning, direk-tionen anser dem till det lediga privilegiets återbesättande böra ifrågakomma. Efter ingånget svar härå anmäler medicinalstyrelsen hos Kungl. Maj:t samt-lige kompetente sökande med förordande af den, som till erhållande af privilegiet finnes af styrelsen mest förtjänt, hvarefter Kungl. Maj:t fattar sitt beslut i ärendet.

Motionären anmärker särskildt mot detta tillvägagående vid befor-dringarna inom apotekareyrket, att medicinalstyrelsens ofvannämnda för-farande att från apotekaresocietetens direktion infordra yttrande angående de sökande icke bereder tillräcklig »trygghet för ett på personal- och sak-kunskap hvilande, opartiskt förslag» samt icke heller »äger stöd i författ-ningarna». I sistnämnda hänseende har motionären onekligen rätt, ehuru å andra sidan torde kunna invändas, att medicinalstyrelsens anmärkta för-farande i stället äger stöd i gammal häfd. Ända sedan 1838, d. v. s. från det år, då apoteksprivilegium första gången utdelades af Kungl. Maj:t efter ansökan, har nämligen sundhetskolegium och sedermera medicinalstyrelsen i hvarje förekommande fall inhämtat yttrande af apotekarekårens enda stadigvarande representation, eller apotekaresocietetens direktion, beträffande de privilegiesökandes duglighet i yrket. Att direktionens omdöme på detta sätt kommit att infordras, föranleddes i första hand af ett yttrande till Kungl. Maj:t,

som den 2 juli 1836 afgafs af sundhetskollegium öfver ett kort förut inlämnadt kommittébetänkande med förslag till nytt apotekarereglemente och hvari sundhetskollegium, bland annat, uttalade den mening, att vid utdelande af apoteksprivilegier så borde tillgå, att, sedan sundhetskollegium »meddelat officiellt kungörande, med föreläggande af 30 dagars ansöknings-tid för kompetente sökande», kollegium skulle, innan förslag uppsattes, öfver de sökandes förtjänster i allmänhet »inhämta utlåtande från apotekaresocieteten». Det uppgjorda förslaget till nytt apotekarereglemente blef visserligen icke af Kungl. Maj:t godkänt, men det föreslagna förfarandet vid apotekarebefordringarna har dock, såsom ofvan blifvit nämnt, alltid sedan iakttagits.

Obestriddt är, att denna medicinalstyrelsens häfdvunna metod att vid befordringarna inom apotekareyrket skaffa sig nödig personalkännedom icke obetingadt är den bästa, som skulle kunna uppfinnas, eftersom mot densamma kan anmärkas, att apotekaresocietetens direktionsledamöter, som alla äro bosatta i hufvudstaden, icke numera kunna själfva äga personlig kännedom om hvarje medlem i den talrika apotekarekåren och nog icke heller äro alltid så konsekventa vid bedömandet af de sökandes meriter. Men om detta än måste medgifvas, så torde det vara lika obestriddt, att det anmärkta förfarandet dock för närvarande är det enda praktiskt möjliga och därför väl äfven det bästa, som nu kan i angifna syftet tillämpas. Så länge de obefordrade farmaceuterna sakna en hela kåren omfattande organisation eller förening, som genom särskilda ombud kunde deltaga i förvaltandet af apotekarekårens gemensamma angelägenheter, så länge måste nämligen också medicinalstyrelsen finna sig inskränkt till att vid rådgörande med apotekareyrkets utöfvare hänvända sig till den part, som ännu är den enda representerade inom kåren. Skulle i detta hänseende förändrade förhållanden inträda, då, men också först då torde motionärens förslag om en kommission, till hälften bestående af apoteksinnehafvare och till hälften af obefordrade, vara förtjänt af att tagas under närmare ompröfning.

Beträffande bestämmelsen, att medicinalstyrelsen skall bland de sökande till ett apoteksprivilegium hos Kungl. Maj:ts anmäla »den, som finnes mest förtjänt», finner motionären densamma ganska sväfvande, hvarför den bör ersättas med mera objektiva befordringsgrunder. Utskottet, som delar motionärens uppfattning om fördelarna i allmänhet af gifna och bestämda befordringsgrunder och som äfven antager för visst, att medicinalstyrelsen icke skulle hafva något emot att blifva befriad från det säkerligen mycket oangenäma uppdraget att utan stöd af dylika, af Kungl. Maj:t fastställda grunder bedöma de privilegiesökandes förtjänster, kan dock i allt fall

icke instämman med motionären i att examensbetyg, tjänstgöringstid och öfriga meriter skulle utgöra »en fullt tillräcklig och tillika objektiv befordringsgrund för dem, hvilka söka apoteksprivilegier». Så är visserligen mången gång förhållandet, men visst icke alltid. Apotek af olika slag, storlek och omfattning ställa, likaväl som andra affärer, så väsentligt olika anspråk på innehafvarne, att en och samma befordringsgrund omöjligen kan under alla förhållanden tillämpas. Däri ligger nog också till en viss grad förklaringen till de af motionären antydda klagomålen öfver inkonsekvens och förbigående vid de af apotekaresocietetens direktion upprättade förslag till befordringar inom apotekareyrket. Och allra minst kan utskottet dela den åsikt, som af motionären uttalats, att en väl vitsordad, långvarig tjänstgöringstid alltid »i främsta rummet» skulle tagas i betraktande vid befordringarna, emedan genom en sådan bestämmelse en obefogad fördel skulle tillskyndas alla äldre transportsökande och ett bestämdt hinder ställas i vägen för de yngre, obefordrade farmaceuterna att kunna med hopp om framgång söka andra än de minsta och sämst gifvande apoteken. Dessutom ligger det obestriddligen en fara uti att vid befordringar underskatta de goda examensbetygen, hvilket synes blifva fallet, därest, såsom motionären föreslår, betygen endast skulle »åsättas ett visst tjänstetidsvärde, t. ex. vissa månader för hvarje betyg.» Ty därigenom skulle eggelsen att förvärfva goda kunskaper under studierna till apotekareexamen gå förlorad och såsom följd häraf småningom farmaceutkårens nuvarande aktade ställning i vetenskapligt hänseende helt visst betänkligt rubbas.

På grund af hvad som anförts, finner sig utskottet alltså böra hemställa,

att herr Hedlunds förevarande motion ej må till
någon Andra Kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 2 april 1903.

På utskottets vägnar:

K. H. GEZ. VON SCHÉELE.